

KONTEKST:

Potrebno utvrditi pitanje upotrebe kurdskog jezika u Turskoj, u cilju analize i donošenja odluke u konkretnom slučaju, **a povodom odbijanja zahteva za azil lica kurdske nacionalnosti, po osnovu prolaska kroz Tursku kao sigurnu treću zemlju;**

PITANJE: Pitanje upotrebe kurdskog jezika u Turskoj

ODGOVOR:

Već tri decenije pitanje Kurda u Turskoj predstavlja nerešiv problem.¹ Kurdsko pitanje obuhvata rešavanje državljanstva, upotrebe maternjeg jezika i pitanje teritorijalne decentralizacije.²

Više od 15 miliona ljudi u Turskoj se izjašnjava da pripada kurdskoj populaciji i da govori kurdskim dijalektom.³ ⁴ Medjutim, sve do 2009.godine u Turskoj je bila potpuno zabranjena upotreba kurdskog jezika.⁵

Kao jedan od uslova za pristupnu kandidaturu Evropskoj uniji, Turska je preuzela korake na rešavanju kurdskog pitanja. U cilju promovisanja i rešavanja pitanja upotrebe jezika i promovisanju kulturnih prava, 2009.godine je doneta kurdska inicijativa "Kurdish initiative", kao plan mera koji za cilj imaju postepeno uvećanje i rešavanje pitanja upotrebe kurdskog pitanja, između ostalog i pitanje jezika.⁶ ⁷ Napredak koji je učinila turska vlada 2009.godine je to što je dozvolila rad Instituta za kurdski jezik i privatne kurseve na kurdskom jeziku, kao i medijske kuće koje emituju na kurdskom jeziku.⁸ ⁹

Ipak, Ustav Turske sadrži odredbe koje ograničavaju upotrebu kurdskog jezika u parlamentu i javnim ustanovama, školama ili sudovima.¹⁰ ¹¹ U Ustavu i zakonima koji se

¹International crisis group: Turkey : The PKK and Kurdish settlement/executive summary and recommendations, 11 septembar 2012. <http://www.crisisgroup.org/en/regions/europe/turkey-cyprus/turkey/219-turkey-the-pkk-and-a-kurdish-settlement.aspx>

²Eroupean Commision:Turkey progress report 2012.10.oktobar 2012. http://www.ecoi.net/file_upload/1226_1350307669_turkey-rapport-2012-en.pdf, str 8

³US Department of State: Country Report on Human Rights Practices for 2011 – Turkey/National, racial and ethnic minorities, 24. maj 2012. http://www.ecoi.net/local_link/221212/328491_en.html

⁴UK Border Agency Homme Office:Operaational guidance note/Turkey,avgust 2011. http://www.ecoi.net/file_upload/1226_1346846432_turkeyyogn.pdf, str 9

⁵UKBA- UK Border Agency Homme Office:Operaational guidance note/Turkey,avgust 2011. http://www.ecoi.net/file_upload/1226_1346846432_turkeyyogn.pdf, str 7

⁶BBC News:Turkey country profile/The Kurdish issue, 22.mart 2012. http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/country_profiles/1022222.stm

⁷UKBA- UK Border Agency Homme Office-Country of origin information Turkey/geography-9.avgust 2010. http://www.ecoi.net/file_upload/1226_1281534260_turkey-100810.pdf str 20

⁸Al Jazeera: Turkey to allow Kurdish lssons in schools, 12.jun 2012.- <http://www.aljazeera.com/news/europe/2012/06/2012612133656956705.html>

⁹The Telegraph: Turkey to introduce Kurdish as language in schools, 12.jun 2012.- <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/turkey/9327480/Turkey-to-introduce-Kurdish-as-language-in-schools.html>

¹⁰International crisis group: Turkey : The PKK and Kurdish settlement/, 11 septembar 2012. <http://www.crisisgroup.org/en/regions/europe/turkey-cyprus/turkey/219-turkey-the-pkk-and-a-kurdish-settlement.aspx>, str 10

¹¹ Eroupean Commision:Turkey progress report 2012. 10.oktobar 2012. http://www.ecoi.net/file_upload/1226_1350307669_turkey-rapport-2012-en.pdf, str 74

odnose na upotrebu jezika i dalje postoji odredba da "turski državljani kao svoj maternji jezik ne mogu da uče ni jedan drugi jezik osim turskog.^{12 13 14 15}

Kurdi koji javno iznose svoje političke stavove o svom identitetu, ili se u svojim javnim nastupima koriste kurdskim jezikom, u riziku su od maltretiranja i cenzurisanja.^{16 17}

Deca kojima je kurdski jezik maternji, u praksi ne mogu da ga uče ni u privatnim ni u državnim školama.^{18 19} Od 2009. godine dozvoljeno je izučavanje kurdskog jezika na privatnim univerzitetima u Turskoj, ali ne i na državnim.²⁰

Tokom juna 2012. godine tursko Ministarstvo obrazovanja iznelo je novi nastavni plan i program za nastavu u osnovnim školama, koji sadrži obavezu za sve škole da oforme kurs na određenom manjinskom jeziku, kao što je kurdski ili čerkeski, ukoliko se za njega prijavi najmanje deset učenika.²¹ U svom govoru pred parlamentom 2012. godine premijer Turske Erdogan je najavio uvođenje kurdskog jezika u škole ukoliko se prijavi neophodan broj đaka.²²
23 24

Tokom 2012. godine prijavljeni su slučajevi procesuiranja nekih državnih službenika zbog upotrebe kurdskog jezika.²⁵ Takođe prijavljeni su i slučajevi ograničavanja upotrebe kurdskog jezika prilikom zatvorskih poseta i razmene pisama na kurdskom jeziku.²⁶

Držvni službenici su odbijali da izvrše registraciju imena dece koja sadrže slova iz kurdskog jezika, jer se ona ne nalaze u turskom alfabetu.²⁷

U cilju poboljšanja prava Kurda neophodno je zvanično službeno priznanje prava na obrazovanje i kurdskog identiteta kao posebne grupe.^{28 29}

¹² International crisis group: Turkey : The PKK and Kurdish settlement/, 11 septembar 2012.
<http://www.crisisgroup.org/en/regions/europe/turkey-cyprus/turkey/219-turkey-the-pkk-and-a-kurdish-settlement.aspx>, str 10

¹³ Right to education project: National Constitution provision- Turkey-<http://www.right-to-education.org/country-node/324/country-constitutional>, pristupljno 27. decembra 2012. Article 42

¹⁴ Turkey Constitution-http://www.servat.unibe.ch/icl/tu00000_.html, pristupljno 27. decembra 2012. Article 42

¹⁵ Wikipedia: Constitution of Turkey-http://en.wikipedia.org/wiki/Constitution_of_Turkey, pristupljeno 27. decembra 2012.

¹⁶ US Department of State: Country Report on Human Rights Practices for 2011 – Turkey/National, racial and ethnic minorities, 24. maj 2012. http://www.ecoi.net/local_link/221212/328491_en.html

¹⁷ UK Border Agency Homme Office: Operational guidance note/Turkey, avgust 2011.
http://www.ecoi.net/file_upload/1226_1346846432_turkeyogn.pdf, str 9

¹⁸ US Department of State: Country Report on Human Rights Practices for 2011 – Turkey/National, racial and ethnic minorities, 24. maj 2012. http://www.ecoi.net/local_link/221212/328491_en.html

¹⁹ UK Border Agency Homme Office: Operational guidance note/Turkey, avgust 2011.
http://www.ecoi.net/file_upload/1226_1346846432_turkeyogn.pdf, str 9

²⁰ UK Border Agency Homme Office: Operational guidance note/Turkey, avgust 2011.
http://www.ecoi.net/file_upload/1226_1346846432_turkeyogn.pdf, str 9

²¹ European Commission: Turkey progress report 2012. 10. oktobar 2012.
http://www.ecoi.net/file_upload/1226_1350307669_turkey-rapport-2012-en.pdf, str 32

²² The Telegraph: Turkey to introduce Kurdish as language in schools, 12. jun 2012.-
<http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/turkey/9327480/Turkey-to-introduce-Kurdish-as-language-in-schools.html>

²³ Al Jazeera: Turkey to allow Kurdish lessons in schools, 12. jun 2012.-
<http://www.aljazeera.com/news/europe/2012/06/2012612133656956705.html>

²⁴ BBC News: Kurdish can be taught in Turkey's school Erdogan says, 12. jun 2012.-
<http://www.bbc.co.uk/news/world-europe-18410596>

²⁵ European Commission: Turkey progress report 2012. 10. oktobar 2012.
http://www.ecoi.net/file_upload/1226_1350307669_turkey-rapport-2012-en.pdf, str 33

²⁶ European Commission: Turkey progress report 2012. 10. oktobar 2012.
http://www.ecoi.net/file_upload/1226_1350307669_turkey-rapport-2012-en.pdf, str 21

²⁷ International crisis group: Turkey : The PKK and Kurdish settlement/, 11 septembar 2012.
<http://www.crisisgroup.org/en/regions/europe/turkey-cyprus/turkey/219-turkey-the-pkk-and-a-kurdish-settlement.aspx>, str 10

Turska nije potpisala Konvenciju o zaštiti nacionalnih manjina, ni Povelju o regionalnim manjinskim jezicima.³⁰

KOMENTAR/ZAKLJUČAK:

Iako je Turska 2009.godine ukinula zabranu upotrebe kurdskog jezika, on i dalje nije zastupljen u javnoj upravi, administraciji, sistemu obrazovanja. Kurdi, iako najveća etnička manjina u Turskoj izloženi su diskriminaciji ukoliko se koriste svojim jezikom. Jedna od prepreka za uvođenje kurdskog jezika u sistem obrazovanja su odredbe Ustava koje sadrže ograničenja za korišćenje bilo kog jezika osim turskog. Iz ovih navoda proizlazi zaključak da lica kurdske nacionalnosti, koja bi napustila svoje druge zemlje porekla, nisu u mogućnosti da traže azil i zaštitu u Turskoj.

²⁸ International crisis group: Turkey : The PKK and Kurdish settlement/, 11 septembar 2012.

<http://www.crisisgroup.org/en/regions/europe/turkey-cyprus/turkey/219-turkey-the-pkk-and-a-kurdish-settlement.aspx> , str 3

²⁹ Reuters: Turkey should boost Kurdish rights as violence grows: report, 29.novembar 2012.-
<http://www.reuters.com/article/2012/11/30/us-turkey-kurds-idUSBRE8AT00020121130>

³⁰ European Commission: Turkey progress report 2012.10.oktobar 2012.
http://www.ecoi.net/file_upload/1226_1350307669_turkey-rapport-2012-en.pdf , str 31